

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

GAZETA IESE ÎN FIECARE ȘI.

Pe ună ană 12 fior., pe șese luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.

România și străinătate:

Pe ană 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

Nº 242.

ANULU XLVIII.

SÉ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O serie garmonă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Serioză înfrante nu se primește. — Manuscris nu se retrăimită.

Joi 31 Octombrie (12 Noemvrie).

1885.

Brașovu, 30 Octombrie 1885.

Se împlinesc o lună de când săștepta să se întrenescă îu fine multu amânatul și necăjul „congresu naționalu bisericescă alu Metropoliei Românilor greco-oriental din Transilvania și Ungaria”; o lună se împlinesc de când să putut convinge ori și cine, că capul Metropoliei române gr. or. nici acum după trei ani nu voiesce să convóce reprezentanța bisericei conform prescrierilor statului organic; cu tóte astea domnesce o neesplacabilă tăcere în sinul bisericei. Nimeni, afară de presa nostră, nu să redică până acum glasul pentru de a protesta în contra acestei vădite ilegalități și a cere respectarea statutului organic și împlinirea datoriei din partea celui ce este în prima linie cheamătă a păzile legă și a veghia ca rânduiala în biserică să nu sufere stricăciune.

In fața periculului, ce amenință biserică constituțională a Românilor de legea greco-orientală în urma neieritatei trăgării a convocării reprezentanței sale, eramu îu dreptă a săștepta o altă atitudine din partea factorilor constituționali ai bisericei și în special din partea deputaților aleși pentru acestu nenorocită congresu.

Ori dóră este unu postulat alu constituționalismului ca obștea să tacă și tăcendu să confirme atentatul comisă directă seu indirectă de către căpetenia sa în contra așeđmintelor sale? Este Metropolitul singurul factor în viața constituțională bisericescă? Nu este ore chiamătă fiecare fiu alu bisericei, întregu clerul și poporul, de-a veghia asupra drepturilor și a bunei orândueli în biserică?

Căci bine să ne notăm: prin obstinata refusare a convocării congresului naționalu bisericescă nu este pusă numai „cestiunea esistenței congresului” — cum dică confrății noștri din Sibiu, — ci este pusă în cestiune încă și esistența constituționei bisericescă și a statutului organic, pe care se intemeieză ea.

Fără congresu nu poate funcționa aparatul constituționalu în biserică, fără congresu nu poate exista prin urmare nici constituționea bisericei, precum nu poate exista constituționea unui statu fără o reprezentanță legală. Congresul naționalu bisericescă este singura garanță, ce-o are după lege clerul și poporul român gr. or. spre a-și pute susține și apăra libertatea sa religiosă și autonomia bisericei sale și spre a-și pute regula și conduce independentu trebile sale bisericescă, scolare și fundaționale.

Déca ni să ia congresul, ni să ia prin urmare posibilitatea de-a exercita drepturile garantate prin statutul organic în biserică, ni să ia putința de a ne apăra în contra volniciei și a ilegalităților. De aceea e forte adevăratu că cestiunea congresului este o cestiune națională, căci Românilor gr. or. li s'au garantată drepturi constituționale în biserică, nu pentru ca, adunându-se în congresu la câte trei ani odată, să se eserciteze în arta oratorică, ci pentru ca clerul și poporul să potă înainta mai ușor și mai sigur în cultură prin conducerea independentă a afacerilor sale bisericescă și scolare.

Aceste trebuie să le scie preoții nu mai puținu ca și mirenii toți, cari au câtu de puțină

cunoșință de carte. Este dér forte regretabilă tăcerea absolută a clerului și a poporului român greco-oriental în aceste momente grave, în fața unei nejustificabile și prea iadelungate trăgării a convocării reprezentanței legale bisericescă.

Să ne închipuim, că într'unu statu constituționalu s'ar amâna timpă de trei ani convocarea parlamentului prevădută în pactul fundamentalu. Ore ce opiniune credeți, și-ar face lumea despre poporul acestui statu, déca ar sta nemiscată fără a-și redica vocea în apărarea așeđmintelor sale constituționale? Nu ar fi poate de opiniune, că acestu popor nu e consciu de drepturile sale?

Amu disu destulă spre a fi înțelești. Întrebămău dér încă odătă: când credă fruntașii bisericei române greco-orientale, că va fi sositu momentu ca să 'și rădice vocea și să céră cu insistență din tóte părțile convocarea congresului bisericescă?

UNIREA BULGARILORU.

Telegramele cele mai nouă:

Constantinopolu, 9 Noemvrie. Ședința de eri a conferinții dură până la 4 ore. După o lungă discuție s'a acceptat de toți propunerea delegaților turcescă, d'a primi ca basă a negocierilor status quo ante. Se crede că, conferința va hotărî restabilirea statului quo, dér, că cestiunea măsurilor de forță nu se va tracta.

Atena, 9 Noemvrie. Telegrame din Creta spună, că guvernatorul a suspendat relaționile cu gerantul consulatului grecescă, a cărui revocare a cerut o Pórtă. Grecia va refusa revocarea.

Sofia, 9 Noemvrie. Er 50 de soldați sârbi, cari pătrunseseră pela Rakita în districtul Trn pe teritoriu bulgaru, au atacat cu impușcătură violente pichetul bulgaru constătoru din 12 omeni, dér fără succesu. Bulgarii au ripostat cu câteva impușcături și omorîră unu Sârbu. Căpitanul bulgaru a comunicat oficerilor sârbi, că va pune să impusce pe orice soldat sârbu, care va trece granița. În districtul Kustendil suntu grupați militari bulgari. Șeful divisiunei din Isvoru, care inspectă pichetele dela graniță, a fostu de asemenea întempiat cu impușcături din partea Sârbilor, dér n'a fostu nimenea nimerită. De două dile se află în numerose puncte dela graniță sentinelle sârbescă pe teritoriu bulgaru. Se crede, că Sârbii caută unu casus belli, ca să năvălăscă fără veste în Bulgaria.

Pirotu, 9 Noemvrie. Secretarul agenției sârbescă din Sofia, d. Bodu, a sositu eri aci. Elu a fostu escortat cu gendarmi până la graniță sârbescă. Trupele bulgare suntu așeđate de alungul granițelor. Cele mai multe trupe suntu tăbărîte în Czaribrod. — Din cauza lipsei de nutrimentă deserteză chiar soldați regulati bulgaru la Pirotu.

Filipopolu, 9 Noemvrie. Intre capii mișcării rumești și intre persoane rusescă, intre care și d. Igelström, însărcinatul acum cu conducerea consulatului generalu rusescă, s'a ținut o convorbire. S'au făcutu încercări, ca să câștige pe Rumelioți prin promisiuni; dér această s'a declarată hotărîtu în favoarea printului Alexandru, renunțendu în același timp d'a tracta mai departe în acestu punctu. Principele primesc mereu adrese, în care e rugată a apăra unirea cu armele.

DIN DELEGATIUNEA AUSTRIACĂ.

(Continuare.)

Ministrul Kalnoky răspunde, că pentru pretențiuni de compensare nu există teren, că tu timpă nu se schimbă tractatul din Berlinu, și că statele balcanice nu potu întări decât simpatii din partea Austriei pentru nisunile lor legale, dér Bulgarii au făcutu unu pasu în desavantajulă desvoltării lor. Intre statele balcanice

nu s'ar pute stabili său astă o graniță etnografică. Unde ardu duce însă, dacă raportul etnografic pentru formarea statelor în aceste părți ale Europii, cum pretinde D-r. Rieger pentru Bulgaria, s'ar considera ca dătătore de măsură, acă o pote sci oricine, care cunoște referințele d'acolo. După acăstă teoriă aru trebui să devină în parte mare bulgare: Dobrogea, Macedonia, vilaietul, Adrianopolu și părțile sudice ale Serbiei. Toamă pentru acăstă imprejurare a alarmat pe celealte state balcanice mișcarea de unire, prin urmare puterile nu șuteau aproba unu asemenea actu de violență.

Delegatul Dumba răspunde D-rului Rieger, care a disu, că pacea dela Berlinu este o „operă greșită,” fiind că nu s'a unitu atunci Rumelia cu Bulgaria. Déri în peninsula balcanică suntu și alte națiuni, care au celu puținu același dreptă ca și Bulgaria d'a-și estinde sfere lor de putere. Dacă așă celealte națiuni din peninsula balcanică, precum Sârbii, Români, Grecii, Albanezii și a. se ridică în contra măririi Bulgariei, dacă nu se măresc și țările lor, acăsta are înțelesu, e de ertă și deplinu îndreptățită. Serbia și-a dobendită autonomia și independența sa cu sâangele său și în luptele cele mai vîze fără să fi fostu sprijinită în faptu de vreo putere. Acăstă teră și-a împlinită bucurosu datoria, ce i-a impus o tractatul din Berlinu. De aceea merită simpatie năstre și e unul din cele mai importante interese austriace d'a sprijini pe regele și pe guvernul său. E încă prispătu în memoria năstre a tuturora, cu ce modu eroicu, admiratul de totă lumea civilisată, o mănu de omeni în Grecia după grele și lungi lupte 'și-a dobendită independența și pe ruine 'și-a intemeiat noua sa existență, și încă cu ce succesu favorabilu. De sigură e încă prispătu în memoria năstre a tuturora, cu ce vitejă demnă de admiratul ienăra armătă a României în momentul decisiv a făcutu fapta sa eroică la Grivița unu mare serviciu armatei rusescă și a promovatul astfelu în modu esențialu eliberarea Bulgariei. Décă acum nu se susține status quo ante în peninsula balcanică, este datoria Austriei a-și dovedi făță cu acăstă teră amiciția sa, simpatie sale prin aceea, că șiține parte reprezentându-i interesele sale cele mai importante. Ne restabilindu-se status quo ante, România e și ea în dreptu a face pretențiună. Regele Carolu și acelă bărbatul de statu, care conduce destinele României cu mare prudență și prudentă, se potu cu dreptu cuvenit felicită pentru politica, cu care apăra interesele țării și care a urmat o în situație actuală. Déri făță cu o Bulgaria mare, România ar trebui să eșă cu pretențiuni care să ii asigure posesiunea sa, Dobrogea, și să pună condiționi, ca amenințările fortărețe ale Bulgariei, ce încă totu există în contra tractatului din Berlinu, să se facă nepericolose. România trebuie să capete puncte tară și la litoralul de dincolo alu Dunării, căci sufere încă pentru schimbul bogatei provincii Basarabia cu deserța Dobrogea.

Bulgarii au fostu într-o situație mai norocosă. Libertatea și autonomia lor le a eluptat o Rusia printre mare și sângerösă luptă, și oră cătu le-o doresc din inimă autonomia lor, totuși socotescu, că mai anțeiu de tóte aru trebui ca aceea, ce au dobendită prin lupta altora, să o consolideze prin lucrare pacnică, să îngrijască de o bună administrație, cu unu cuvenit să caute a transforma în curându Bulgaria într'unu statu de ordine. Déri în locu d'a face acăstă, abia după optu ani de dile și aruncă privirile mai departe spre Rumelia orientală, nu se multămescu nici măcaru cu unirea acestei țărăi cu Bulgaria, ci vrău să se estindă și mai departe, în Macedonia și, dacă se poate, pretutindenea unde suntu Bulgari.

Delegatul Dr. Rieger observă la cele dile de delegatul Dumba, că elu are pentru tóte popoarele din peninsula balcanică același simpatii.

SCIRILE DILEI.

După cum anunță „Szegedi Hirado”, celu multu în trei ani se va înființa o a treia universitate, și anume în Seghedinu. E ușor, când din milioanele adunate dela Nemaghiară nu se cheltuesc nici unu banu frântu pentru acestia, ci numai pentru școle maghiare.

—0—

S'a alesă protopopă: Iónu Cândeală alături de Teodoru Hermanu alături Deșulu.

—0—

Din Hațeg și se comunică, că în acelă ținută *miseria este mare*, cerealele nu au nică unu preț și din cauza lipsei de banii vitele se vând pe unu preț de batjocură, și totuși mai adeseori lipsescu cumpărătorii. Executorii de dare și despăgubirea mereu pe bieții omenei, eră differita continuă a-i rări încă și acum. În o asemenea stare ne găsimu în momentul când ministrul Tisza își serbează jubileul de 10 ani de când ne tericesc.

—0—

„Luminătorul“ din Timișoara face cunoscută, că din cauze neatâtore de redacțiune, pe care le va motiva mai târziu, va apărea de aci înainte numai de două ori pe săptămână. Regretăm din susținută schimbare.

—0—

Lui „Ellenzék“ i se scrie din Aiud cu data de 4 Noemvare, că nenumărate abuzuri se întâmplă cu încasarea dărilor, aruncurile de dare și arbitriile inspectorilor de dare, mai vîrstosu în comitatul Albei de Jos suntu nespusu de mari. Ca dovadă corespondentul aduce pățania unui omu încărcat cu o mulțime de năcăzuri, care arătase prin date oficiose, că nu are nică unu venit, dără fiindcă colectatorilor de dare nu le-a convenită acestă protestă energetică elu s'a declarat, că e gata a pune la dispoziția tesaurorei totu averea sa imobilă, totu venitul ce s'ar putea închipui că l'ar avea ba chiar și creațele sale pentru ca să incaseze după ele darea de 526 fl. cu care era datoră. Suntem curioși a vedea ce răspunsu ii va da oficiului de dare.

—0—

Ni se scrie din Beiuș cu data 2 Noemvare: „De când s'a trâmbițat de foile ungurești deficitul espusui solgăbirăștilor Belicei și a cutrierat tute comunele de sub administrația sa și a provocat pe județi, ca vrându-nevrându să mărgă cu densul la expoziție. Cățiva au ascultat și au fostu scoși din minți și omenei, cari n'au nici o palmă de pămentu din lucrarea căruia să se hrănescă. N'au fi avutu nimicu de disu în contra mergerii la expoziție, dacă bieții omenei n'ar fi fostu siliți și s'ar găsi într-o stare mai bună, pe când cum se astă acum, nu sciu cui să dea: executorului de dare, pentru expoziție ori să řă ia o bucață de pâne să nu moră de fome. Dără mai e și altă împrejurare, care mă face să desaprobu mergerea la expoziție. „Szabadság“ din Oraș-mare, dice, că i-au dusu pe Români la expoziție, ca să-i arate lumii catu de înapoiat suntu în cultură. Numita fățu nu' řevede bărba din ochi, că expoziția nu e națională maghiară, ci germană-jidănu. Dără pentru pașii Românilor, eu învinovățescu pe inteligența noastră de aci, care dörme dusă, nu sciu până când. Dare-ar Dumnezeu să se deștepte odată, căci stămă de totu reu.“ — p.

—0—

Totu din Beiuș ni se comunică, că Preșinția Sa Episcopului Oradei-mari, Mihailu Pavelu, a dăruitu 60,000 fl. pentru a se mări gimnasiul din Beiuș și a se provede cu tute cele necesare, precum și 20,000 fl. în fond. Deja se adună materialu pentru nouă clădiri.

—0—

O ordonanță ministerială dispune, că târgul de vite alături Brașovului să se mute de pe locul liberu dela Pôrtă afară într'unu locu situat ufară din orașu.

—0—

In comunele Sarcea și Toracu din comit. Toron-

tală să dată de urma unei bande de falsificatori de bilete de bancă, alături capătă unu șocare Miklos din Verșetul, dără care locuiesc în Sarcă. La elu s'au găsitu 22 de bucată de bilete de cîte 50 fl.

—0—

Deputații croați Iosifu Grzanică și Davidu Starcevici voru fi puși în arestul preventiv pentru scenele din săptămîna dela 8 Octombrie a dietei croate.

—0—

Diarele din București spună, că experiențele cu cupolele aduse pentru fortificațiunile Capitalei nu se voru face decât la primăveră.

—0—

Sâmbătă în 26 Octombrie s'a inaugurat în comuna Stefăști, județul Prahova, în România, prima fabrică română de ipsosu.

—0—

Serata de binefacere arangiată de comitetul Reuniunei femeilor române de aci în folosul fetițelor săraci a întrunit Dumineacă săra unu publicu frumosu, dără mai puținu numerosu ca în altă ană. Aranjarea de serate în concertu-declamațione și dansu nu mai era ceva nou și Brașovenii noștri, celu puținu în materiile de petreceri, suntu forte dificile, pretindu totu lucruri nouă. Cererile suntu mari, dără nu prea este vîndare. Această experiență au făcut o și amabilile dame, cari oferă Dumineacă săra bilete de tombolă, din care causă o parte din obiecte au rămasu necăstigate său mai bine disu au rămasu pe séma comitetului, nepotindu-se desface. Causă că nu s'au prezentat mai mulți cumpărători voescu unii să o afle în împrejurarea, că în qiuă de Sf. Dumitru, precum și Dumineacă au fostu mai multe petreceri private, nunte și a. Póte fi că mulți au fostu reținuți în urma acestor petreceri a lăsat la serata de Dumineacă. Ne tememă însă că principala cauza a absentării multor familiu să nu să răcirea interesului pentru progresul Reuniunei femeilor române de aci. „Ce progresu?“ — voru răspunde unii său alții, „de unu lungu și de ană nu mai vedemă nici unu progresu de Dómine ajută, cu tute seratele și balurile ce s'au aranjat? — Să aibă ei ore dreptate? — Dără aceste cestiuni nu-și au locul într-unu raportu despre o petrecere, ci în adunarea generală, care, precum ni se spune, se va ține în 8 Noemvare st. v. a anului curentu.

Concertul de Dumineacă săra s'a introdusu de dșora Octavia Russu, care a esențat cu multă esactitatea și priceper „Polonesa Es-dur“ de Chopim. Dșora Russu este una din cele mai bune pianiste între diletanțele noastre. In alătura rându a urmatu declamațione dșorei Elena Dimitriu („Călugăreni“ poesiă de Th. Alexi.) Talentul declamatoricu alături Dimitriu este bine cunoscutu și apreciatu de publicul nostru și Dumineacă săra l'a documentat din nou spre mulțumirea generală. Dómina Haretu Nemeșu ne-a înțântat și de astădată cu plăcutei voce esențat cu multu succesu frumosu compoziția a lui Jensen „Săptămăna pădurii.“ La cererea publicului d-na Nemeșu n'a mai repetită piesa de Jensen, ci a cântat unu drăgălașu cântecu românescu care a fostu multu aplaudat. In fine dșora Olga Grigorovici ne-a preparat o plăcere deosebită prin esențarea artistică cu violina a ingeniosei „legende“ de Wieniawski. Publicul a multămătuit concertantei cu viu aplauze. — După tombolă a urmatu dansul, care s'a continuat cu animațione pănată de cătră qiuă. Nu pu temu încheia fără a aminti zelul și amabilitatea ce l'au documentat și cu acesta ocasiune damele noastre din

comitetu. Se speră că nobilele loru stăruință voru altădată mai bine recompensate.

Poporele din Ardealu în agricultură, industria și comerț.

(studiu etnograficu-economicu de Johann Hintz)
Industria.

La: 1 Maghiari, respective Săcui. 2. Români. 3. Sas.

III.

Vedemă că industria română produce mai tute materiale țesute pentru îmbrăcămintea poporului română ce numără milioane. Cu mâinile loru pregătesc tute vestimentele din aceste materii, ornamentele la vestimente și tute rufe pentru trebuința trupescă și casnică. Vezi bine, că suntu numai articole tărănescă cele ce le produc România pentru trebuința loru, dără o industrie este în totu casul, și încă relativă forte importantă, căd timpă poporul română rămâne credinciosu portului națională, exceptiune făcându acele puține familii, care părtă imbrăcăminte de modă.

Pe când la România din Ardealu se observă acela însemnată cultivare a industriei țesăturii, din contră bate la ochiu și stă în consonanță cu aceeași aparițione în regatul României, că România peste totu se ocupă neșpusu de puținu cu industria metalelor. Tigan lă făurăr este între România dela tără acela, care le face cuie de feru, atâtă de necesare loru, sape său verige și potcove, ce puținu le întempișă. Chiar funăria și butăria (butnăria) industrială lipsescu la Români.

Lucruri produse de bărbați români înțelnișă aici și colo: Tăbăcaria, acesta stă în frunte. Cu ea se ocupă în tără mai vîrtoșu România. Făgărașul este locul ei principală împreună cu cîteva sate de lângă Brașovu și Sibiu, pe lângă alte comune sub munti, ca Porțești, unde tăbăcarii formeză o corporaționă și se ocupă și cu argăsitoria. Fabricatele tăbăcarilor din Făgăraș și Porțești, în Săcele și peste totu în Ardealu de obicei numai a treia parte suntu tăbăcăite. Ele se cumpără în mare cantitate de comercianți și se vândă în Austria, de unde se transportă mai departe, se lucră în diferite soiuri de pele, se aducă îndărătu în prăvăliile noastre de pele. Mai departe vedemă productele argăsitoriei și tăbăcariei, care de obicei se întrebunțează ca pele de căptușelă. Bucăți bine lucrate se astă în comerț din atelierele lui Stanu Geveru din Rășinari. Dumitru Pană din Satulungu produce bună pele de talpă. Cu argăsitoria de altmîntrele se ocupă maestri români și în Făgăraș, Blașiu, Orăști și Năsăudu. Negreștiu, că productele loru nu stau pe trăpta aceea pe care se astă aceleale ale pelarilor nostri în orașe săsești și ungurescă.

Nu în aceeași mesură suntu lătite între Români industriele pentru a pregăti lucruri din pele. Numai în timpul mai nou să vîdă mărturi de păpușă și cismară, produse de industria română și care se astă în crescere și progresu. Dără productele loru încă n'au ajunsu în construcțione și ornamente pe acelea ale măestrilor noștri germană și ungură în buna alegere a soiurilor de pele. Mai departe vedemă se intrebunțează ca pele de căptușelă. Bucăți bine lucrate se astă în comerț din atelierele lui Stanu Geveru din Rășinari. Dumitru Pană din Satulungu produce bună pele de talpă. Cu argăsitoria de altmîntrele se ocupă maestri români și în Făgăraș, Blașiu, Orăști și Năsăudu. Negreștiu, că productele loru nu stau pe trăpta aceea pe care se astă aceleale ale pelarilor nostri în orașe săsești și ungurescă.

Nu în aceeași mesură suntu lătite între Români industriele pentru a pregăti lucruri din pele. Numai în

timpul mai nou să vîdă mărturi de păpușă și cismară, produse de industria română și care se astă în crescere și progresu. Dără productele loru încă n'au ajunsu în construcțione și ornamente pe acelea ale măestrilor noștri germană și ungură în buna alegere a soiurilor de pele.

Blașni se astă mai mulți măestri români în Brașovu, Făgăraș, Brețcu, Blașiu, Sibiu și în alte locuri. Ei pregătesc peptare și cojocă cusute cu mătase, ornate cu floră și diferite desemnuri, dintre care unu numără să vădută la expoziția din Sibiu, precum și favorite căciuli.

Blașni se astă mai mulți măestri români în Brașovu, Făgăraș, Brețcu, Blașiu, Sibiu și în alte locuri. Ei pregătesc peptare și cojocă cusute cu mătase, ornate cu floră și diferite desemnuri, dintre care unu numără să vădută la expoziția din Sibiu, precum și favorite căciuli.

FOILETONU.

Căderea lui Michaiu Vitézul

conferință ținută la 18 Octombrie în sala Ateneului de A. D. Xenopolu.

(Urmare.)

Apoi mărinimia lui Mihaiu rămâne cu totul neexplicabilă și oră cătu de democratul l'am crede pe Mihaiu Vitézul, însă nu înțelegem ce motivul l'ar fi impinsu a da unor tărani fără nici o influență o moșie de 40,000 de aspri înapoi și încă pe desupra altă 80,000. Dovada însă cea mai evidentă, că interpretarea noastră este singura cu putință, este faptul, că tocmai pe atunci, când Mihaiu se astă în Alba Iulia, dărul să era în o mare nevoie de banii și deci nu era în poziție de a fi mărinimă față cu moșnenii. Ostașii săi nefiindu plătiți, Mihaiu se răgă în repetite rînduri cătră împăratul Rudolf ca să-i trimite celu puținu 30,000 de florini ajutorul bănescu.

Unu alătura documentu dela Constantinu Basarabu din 1654 intăresce familiei Buzeștilor stăpânirea pe 128 de moșii parte moșnenite, parte cumpărăte. Într'aceste se vădă vre-o 30 de cumpărături făcute de postelnicul Radu Buzescu de pe la moșneni în dilele lui Mihaiu Vodă. Spune documentul, „Aceste sate au fostu knji și cu moșii loru de mai înainte vreme. Apoi când au fostu în dilele reposatului Mihaiu Voievod, avea de cătu forte puțini Români în armata sa. Elu

leată 1594, și vădendu atâta nevoie și greutate pentru birurile și neavându cu ce să se plătească de greutățile loru, au venită la jupânlul Radu Buzescu elucrul, fiindu atunci velu spătaru, și de bună voia loru s'au vândută vecinii și cu toții fi loru și tute părțile loru de moșia pe banii gata.“

Istoria trebuie să fie neapărată, să spună adeverul oră care ar fi elu și să spună totu adeverul, netăcându său lăsându în umbră părțile acele ce ar înțunea o figură luminată. Ea trebuie să indeplinească maximia cea frumosă pusă cu aproape 2000 de ani în urmă de părintele elocuente române: „ne quid falsi audeat, ne quid veri non audeat historia.“ De aceea să nu ni se țină de rău, de cără am ridicată acestă vîlă deasupra domnii lui Mihaiu Vitézul, de cără am aruncată acăstă umbră pe o figură scumpă poporului român. Cercetându meritele și greșelile marilor bărbați ai trebilor noștri, vomu înveța să-i prețuim în adeverata loru valoare și totu odată vomu deprinde a-i imita în cele bune și a ne feri de greșelile loru.

Mihaiu Vitézul deci nu era unu apărătoru alături de Josu contra asupririlor boerestii. Din potrivă elu ajută boerilor și așerbi cu totulă clasa tărănească, consfințindu așezămîntul României. Elu sporește apoi rîndurile acesteia arăncându în robie unu numără însemnatu de moșneni liberi, fie prin luarea că domnești a proprietăților loru, fie prin siluirea pusă în lucrare asupra loru de a căuta ei singuri o scăpare de suferințele libertății în mormîntul sclavie. Mihaiu Vitézul nu avea de cătu forte puțini Români în armata sa. Elu

eră poporului său tributul de sânge și îi cerea numai contribuții bănești. Părea, că nu mai avea conștiință despre vechia valoare militară a Românilor, care răspândise în vremile vîculei de mijloc reputația loru până la marginile Europei. Mihaiu Vitézul credea că poporul român este bună pentru a störni de la elu, nu pentru a-i cere să și pună în cumpără viața pentru tără și domnul.

Mihaiu Vitézul nu avea încredere în poporul român și de aceea a cădută.

În dilele noastre, după atâta vîcure de restrîște, avemă mai multă temeiua încă de cătu Mihaiu Vitézul de a nu ne încrede în vîculea Românilor, care părea că apusește de multă timpă acumă. Si cu toție a este memorabile asaltul de la Grivița dădură de minciună temerile noastre și admirarea Europei întrăgă justifică pe deplină încrederea pusă în curajul și bărbăția încercată a tărâului român.

Acestă faptu prea însemnată pentru stabilirea adeverul istoricu asupra eroului român, neîncrederea sa în elementul românescu, se adevărește din purtarea lui față cu Români din Ardél.

Când poporul românescu de peste munți, celu apăsată și sechigiuță în modulă celu mai barbaru de națiunile dominante alături Transilvaniei, simți că unu domnul român se coboră biruitoru din creștetul Carpaților, ei alergără cu grămadă în armata sa și, dându totodată avântul dorului loru de răsbunare, începură a măcelări pe nobilii unguri. Mai multe documente atestă acestu faptu. Unu raportu alături comisarului Ungnad cătră im-

Mărfuri de cirelăriă pentru îmbrăcăminte și cămașuri de cai se producă în măsură foarte mică de către Română deși obiceinușescă a purta forte multu unele particularități din acăstă ramură de producție, anume serparele (briurile) cele late.

Mărfuri bune de măsări produce Vasile L. Popoviciu din Brașov, apoi Stefan Olteanu din Turda. În producții regulate din material de lemn este activă „Reuniunea pentru folosirea pădurilor în Năsăud”, din partea căreia ajungă în comerț mai multe lemne esențiale tăiate pentru construcție și măsările (chiar și pentru corpul de rezonanță al piațelor).

Chiar și fabricarea carelor a incepută, între Români. La expoziție din Sibiu în 1881 a fostu espusă de unu măestru din Tîrgu Mureșului unu caru de vînătore lustruită, foarte frumosă. Totu acolo se aflau trei cară ale unui Român din Rășinari, care în unire cu fiul său esecută lucrările de căruțar (rotar), de faur și de vopsitoru într-unu atelier bine întocmită și cu deosebire espărtă în România pe la Turnu-roșu cam multe cară ușore de economie; suntu cară de felu celor ce le facă Săcuii în Trei-scaune și lângă Brașov și care se espărtă în mare număr pe la Timiș și Oituz pe piețele române, unde le vându cu cete 70 până la 90 fl bucata.

Întempișă și unele produse de căruțari și olari români. E cunoscută, că ei nu jocă în acestea unu rolu însemnată. Se producă și pălării ordinare de păslă de unu măestru din Făgăraș. Amintescă și luminări de cără necesare pentru serviciul divin și care se producă în Ardél, în Rășinari și Năsăud, ca industrie.

Dacă urmărimă activitatea economică a bărbătilor români în casă, în pădure și în câmp, și intențimă ocupări în mare număr cu industrie, care mergă mână cu desvoltarea locurilor lor de locuită, ce și le-au situată în sate inchise și în munți în ogrană singuratică ce se întindă departe juru imprejură, mână în mână cu ordinea lor de păsunătă și cu lucrarea câmpului, și care formeză o întregire a vieții economice a Sașilor și Ungurilor în orașe și la teră.

Români își construiesc ei însuși în satele lor și în suburbile depărtate, cu ajutorul vecinilor mai eserită, edificiile lor de locuită și economice din lemn, instrumentele pentru grăjdă, curte și economie, ca: plugă, grăpă, greblă și a. totu așa ulucile (stoborul) său gardul, pôrta, instrumentele de trasă pentru boi. Ei își construiesc morile lor de măcinată, pressele de ulei, piuele (vîtorile) și a. Pentru tōte astea, fără de lucru de feru li-o dă Tiganulă faur. Români își urmăză ocupării în numitele aşeșămintă de apă, negreșită foarte primitive; ei producă făina, mai cu sămă făina de cuceruză, scândurile, tărașii (scânduri grăse) și uleiurile comune, foarte favorite, și a.

Români, mai cu sămă în satele mari, sub munți, suntu topitorii de seu și de unsore de porcă, fabricanți de vrină de oi, curățitorii de mață, și facă totu ce stă în legătură cu păsunătul oilor, cu care Români se ocupă cu predilecție națională, și cu economie speculativă. Cu tōte produsele acestei economii, ca: brânză, lapte, lână, piei, carne și a. facă unii singuratici comerciu ca semimeseriă. Totu așa cu pome și anume cu pome simburăse dinăuntru și cu fructe petroșe ce se aducă din România, și cu produse de grădinărită, în a căroră producere Români și Româncele din suburbii adeseori suntu bine eserită. In locurile mai însemnate române își au croitorii și vîndetorii lor de opini, lu-

crători și vîndetorii de icone sfinte și sticla (cei ce pună sticla la ferestre.) Ei producă și vîndu lemne de tăiată din pădurile ce le posedă ei, scânduri, tărașii (scânduri grăse), sindili, cărbuni și a. De asemenea varu arsă, petri sparte, petri pentru ape și nășipă. Femeile și copiii lor pretutindenea adună și vîndu în piețe produse secundare din păduri, ca: burueni, totu felul de fructe (fragă, smură, mure, afine și a.) și bureți.

Români suntu foarte desu măcelari, cărciumari, pescari, căruțași și cărăușii. Ei facă și vîndu coșuri de caru din nule de salciă. Ei suntu îngrijitori de grădină și de câmp în comunele săsescă. Ei suntu cei mai numeroși lucrători în mine peste totu, și suntu lucrători de incredere și întrebuiști bucarosă la păduu, pămîntu și apă. Se află încă multe lucrări semi-industriale, care în Ardél, considerându raportările caracteristice poporale și divisiunea pămîntului cadă, în urmare naturală, în partea Românilor, care posede multu mai pușină pămîntu, decât Sasul și Ungurul (Săcuiul). Tradiționea și desvoltarea sa națională l'au introdusă mai pușină în industria timpă indelungată făchisă încă și prin tehnici. Românlă, chiar de cără ar fi posedată mai multă inclinare spre industrie, a fostu avisată, în lungulă timpă cătă a fostu strîmtorată dia tōte locurile prin popore cuceritorie, în viță economică din Ardél, respective din tōtele ungurescă, mai cu sămă numai la rămășite, înțindu în lipsă locul altuia.

CONVOCARE.

Membrii »Despărțemantului VI« ală Asociaționei Transilvane, precum și toți aceia, cară se interesază de înaintarea scopului Asociaționei noastre, suntu invitați a se întruni în adunarea generală, ce va avea locu în opidul Deva la 21 Noemvre 1885 st. n. a. c. la 10 ore a. m. în localitățile casinei române.

Deva la 9 Noemvre 1885.

*Franciscu Hosszu Longinu m. p. Ioan Papiu m. p.
actuariu. director*

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. ală »Gaz. Trans.«)

VIENA, 11 Noemvre — Comisiunea bugetară a delegaționei austriace, continuându-și desbaterea asupra preliminariului oficiului de esterne, ministrului de esterne a declarat, răspunându la întrebările delegaților Czerkavski și Hausner cu privire la espulsările din Prusia, că acestea au lovită mai multă pe supușii ruși. Numărul supușilor austriaci espulsați se urcă la 29 de singuratici și 30 de familii, și încă și acestia, fiindu că din partea interbelantului s'a accentuată naționalitatea politică, suntu mai cu sămă Israeliți din Galitia cu nume germane. În privința reclamării la cabinetul prusian, Kalnoky s'a exprimată în acordu cu Taaffe.

PARIS, 11 Noemvre. — Camera să alesă președinte pe Floquet, vicepreședintă pe Delafosse și Blanc.

MADRIDU, 11 Noemvre. — Corabia spaniolă „Aragon“ a aflată bandiera germană înălțată în insulele Pelene din Marea sudică (între Caroline și Moluce).

DIVERSE.

Ordinul Jareierei. — Regina Engliterei a conferit ordinul Jareierei ducelui de Northumberland. Ecă

felu jertfește aici nobililor maghiari pe iobagul român, sperându a câștiga prin acesta supunerea și ascultarea lor.

Să admitemu însă, că bine a făcută Mihaiu de a impiedecat răscola Românilor, și a protejată clasa influentă a nobililor maghiari, întru cătă elu speră prin acesta să pună mai ușoră mâna pe Transilvania. Dér când vede, că incercările sale de împăciuire a nobililor suntu zadarnice, că ei totu să răscolă în contra lui, și atunci a trebuită elu să țină în fruță intăritura terănimă? Nu trebuia elu atunci să deslăunuiască contra revoluției nobililor, revoluția terănească? Si dacă n'ar fi isbutită la altceva, celu putină far fi aprinsă unu rugă pe mormântul său, care ar fi răspândită multă mai departe groaza numelui său după mōrte de cum fusese în viață.

Mihaiu Viteazul alegă la tōte mijlocele, rugămintă, promisiuni, umiliri și la acestu mijlocu atâtă de energetică și constrângerei sub voia lui, nu se gădesce nică unu moment. Elu uitase pe Români și nu era decâtă foarte dreptă dacă și Români îl uitaseră pe elu.

Intr'unu cuvîntu Mihaiu Vitezul na se basăză pe armata națională pentru a cucerii Ardealul, nu se basăză pe elementul național pentru a menține această cucerire, ci jertfesce dincăce și dincă de munți clasa cea numerosă a poporului de jos unei mână de privilegiu. Această mari greseli explica, pentru ce elu a căzută.

o anecdotă în acăstă privință: Ducele de Northumberland, tatăl nouului cavaleru ală Jareierei, era altă dată unul dintre cei mai devotă și mai credincioș curtesană ai junei și grațiosei sale suverane, regina Victoria. Leul monumental, care se află la casa sa, dreptă, mândru, cu cōma în aeru, cu cōda dreptă și ridicată, avea atunci privirea țintită spre palatul regal. Dér, într'una din dile, se întemplită o certă între ducele și regina, amânduoia îmbătrâniți. Gentilomul înceță de a mai merge la curte, și pentru a-ș arăta mânia, își întorse leul cu cōda spre palatul regal.

* * *

Cortul împăratului Elisabeta. — În dilele trecute preumblându se împărată Elisabeta prin parcul castelului dela Miramare numai singură, deodată începută a ploua atâtă de tare, de găndeai, că varsă cu bota. La începută împărată nu bagă în sămă plăia în urmă să refugiă într'o grotă, ca să fiă scutită de plăia, și din întemplantă împărată își căută adaptă, tocmai în grata aceea, unde să refugiase o fetiță de școală, ca să fiă scutită de plăia. Sărmana copilă, vîdendu pe împărată la începută a voită să se ascundă de ea der vîdendu cătă de trumosu și vorbesce, îndată prinse curagi și i se deslegă limba. Împărată întră cu mica copilă în vorbă și îndată astă dela dênsa tōte relațunile ei familiare. Copila vîdendu, că plăia nu vrea să mai înceteze să se, că ar fi bine, ca să se ducă a casă, ca părinți să nu fiă îngrijați pentru dênsa. Ai dreptate, fata mea să împărată, că nu e bine să pricinuesc grija părinții lor și findă tu ai fostu foarte de trébă, te voi petrece cu cortul meu până acasă. Astfel împărată o petrecu prin plăia cea mare până acasă la gară, în a căreia apropiare locuia copila. Aici se despărță împărată de copilă și îi dete cortul cu următoarele cuvinte: »Așa, ține cortul acesta ca pentru orice casă să aibă unu cort, că nu dai totu dêuna peste omeni, cară să te însotescă până acasă.« Préfericită alergă copila la părinți a casă și le spuse cele ce i sau întemplată. Părinții alergă la gară, ca să mulțemescă acelei domne neunoscute. D'ară domna aceea să și dusese, și amploații dela gară spuseră, că aceea domnia au fostu împărată. Cortul acestu ilu ține acăsta familia ca o relivie scumpă.

* * *

Mine de aură în Ungaria. — Sub acestu titlu afișăm în „Neue freie Presse“ următoarea notiță: Pre lângă Vestul Statelor-Unite, Australia și Rusia-asiatică, Ungaria e cea mai bogată teră în aură de pămîntu. În faptă preste totu se lucră 130 de mine de aură. Producționea nu stă încă în raportu cu bogăția petrilor, deoarece minele se exploză mai multă numai cu unele neperfecte. În apropierea minelor mari de feru și otelă ale societății austriace de căi ferate din Bănatu s'au aflată și esaminată de directorul acestei societăți Iulia Bauer niscese mine de aură nouă între Bogdia și Dagnacica, în Ungaria-sudică. Aceasta pune nouăle mine în ală cincile locu între cele mai bogate producțuni ale lumii întregi. Între apele Carașu și Berzava ce curg dela Ostu către Vestu trece o cōstă de délă în direcțione dela Sudu către Nordu, în a căroră compoziția silurică se află sienită care e a-se privi în Ungaria de Sudu ca purtătorul principal ală aurului. Acăstă compoziță de sienită se estinde dela 6—8 chilometri în valea Berzavei până în valea Poganișu. În colinele sudice ale délului se află găuri în sienită, cară conțină petri cu aură și erau în parte cunoscute chiar în timpurile antice că conțină aură. E sigură că deja Romanii lucrau aceste mine de aură. Despre acăsta dovedește numele colinei, care se păstrează încă și aq: Cracu cu aură. În acestu ținută suntu cunoscute deja săse canale ce conțină aură și cară după părerea specialistului numită ar oferi o baia mare. Trei din aceste găuri suntu însă închise de părăul Grosă mică.

Satinu merveilleux negru (de totu din mătase) fl. 1.15 metru până fl. 8.60 în 16 diferite calități trămite pentru căte o roche său cu bucata fără taxă valamă la casele misteriilor depositul fabricei de mătase a lui G. Henneberg (liferantă ală curții regale) în Zürich. Mostre să trămită imediată. Scrisorile pentru Elveția costă 10 cr.

Cursulu pieței Brașovu
din 11 Noembre st. n. 1885.

Bancnote românescă	Cump. 8.70	Vend. 8.75
Argint românesc	8.62	8.65
Napoleon-d'or	9.92	9.96
Lire turcescă	11.24	11.34
Imperial	10.15	10.20
Galbeni	5.88	5.92
Scrisorile fone. Albina	100.50	101.—
Ruble Rusescă	122.—	123.—
Discontulă	7—10 %	pe anu.

Editor: Iacobu Mureșianu.
Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul ţ la bursa de Viena

din 10 Noembre st. n. 1885.

Rentă de aur 4%	97.95
Rentă de hârtie 5%	90.45
Imprumutul căilor ferate ungare	148.-
Amortisarea datoriei căilor ferate de est ūng. (1-ma emisiune)	96.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de est ūng. (2-a emisiune)	124.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de est ūng. (3-a emisiune)	109.-
Bonuri rurale ungare	104.-
Bonuri cu cl. de sortare 104.-	
Bonuri rurale Banat-Tismiș	104.-
Bonuri cu cl. de sortare 104.-	
Bonuri rurale transilvane 103.-	

Bonuri croato-slavone	102.-
Despăgubire p. dijma de vină ūng.	97.70
Imprumutul cu premiu ūng.	118.25
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	121.25
Renta de hârtia austriacă	82.45
Renta de arg. austriacă	82.85
Renta de aur austriacă	109.90
Losurile din 1860	140 -
Achizițiile băncii austro-ungare	866 -
Act. băncii de credit ūng.	286.85
Act. băncii de credit ūng.	282.30
Argintul ūng. — Galbinl impărătesc	5.95
Napoleon-d'ori	9.98
Mărți 100 imp. germ.	61.80
Londra 10 Livres sterlinge 125.50	

Bursa de Bucureşti.

Cota oficială dela 29 Octombrie st. v. 1885.

Cump.	vînd.
Renta română (5%)	89
Renta rom. amort. (5%)	92 $\frac{1}{2}$
convert. (6%)	87 $\frac{1}{2}$
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	32
Credit fonc. rural (7%)	101 $\frac{1}{2}$
" (5%)	86
" urban (7%)	97 $\frac{1}{2}$
" (6%)	91
" (5%)	81 $\frac{1}{2}$
" Națională	1083
" Națională	150
Aură	199 $\frac{1}{2}$
"	211
"	12 $\frac{1}{2}$
Banenote austriace contra aură	2.02
	2.04

Câştigă rentabilu!

Persone din orice clasă statonice, cari arădori să se ocupe cu vîndarea în rate a losurilor de Statu și cu prime autorizate prin lege, se angajază cu condiții forte bune; pe lângă puțină activitate se poate aștepta la

UNU PROFITU

dela fl. 100 până la 200 pe lună

Ofertele cu arătarea ocupării de pănă acuma suntă a se adresa:

La Rudolf Mosse, Wien, sub „E. 1001“.

Corespondențe numai în limba germană.

PROFITU RENTABILU!

A V I S U .

(2 - 6)

Ațe de cusuță pentru mașine, depănate pe roți, lungimea firului 275 metri, product Austriac, propria fabricație a vestitei firme „Math. Salcher & Söhne“ în Viena, apărute prin registrata marcă de „lebede“ la c. r. tribunalul pentru comerț în Viena, care concurăză atii cu cualitatea supremă câtă și în costă cu ori ce asemenea product englezesc, încât totu mai tare ocupă terenul consumării.

Depositul acestei ațe unde se consumă după prețul original se află pentru urbiul Brașovului și alu comitatului exclusiv numai la

Szent Iványi Sóma.

Strada Vămei, 564.

Tarifa anunțurilor și inserțiunilor.

Anunciuri în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.

Pentru inserții și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repetiri se acordă următoarele rabate:

Pentru repetiri de 3—4 ori	10%
" " 5—8 "	15%
" " 9—11 "	20%
" " 12—15 "	30%
" " 16—20 "	40%
Dela 20 de repetiri în susu	50%

Pentru anunțuri ce se publică pe mai multe luni se facu învoiri și reduceri și peste cele însemnate mai susu.

Anunțăm acelor onorați cetitori, cari vor binevoi a se abona la fóia noastră de aici încolo, că avem încă în rezervă numeri dela începutul anului 1885 prin urmare potu să aibă colecțiunea completă.

Mersul trenurilor

pe linia Predealu-Budapesta și pe linia Teiușu-Aradu-Budapesta a tei ferate orientale de statu reg. ung.

Predealu-Budapesta

Budapesta—Predealu

Teiușu-Aradu-Budapesta

Budapesta-Aradu-Teiușu.

Trenu de persone	Trenu accelerat	Trenu omnibus	Trenu de persone	Trenu omnibus	Trenu de persone	Trenu accelerat	Trenu omnibus
București	—	5.00	7.45	—	Viena	—	—
Predealu	—	9.45	12.50	—	Budapesta	6.47	7.15
Timișu	—	9.47	1.09	—	Szolnok	10.37	3.44
Brașovu	—	10.11	1.40	—	P. Ladány	1.44	5.21
Feldioara	—	10.44	2.27	—	Oradea mare	5.33	6.41
Apatia	—	6.22	10.51	2.55	Várad-Velence	—	9.45
Agostonfalva	—	7.01	11.18	3.38	Fugyi-Vásárhely	—	9.59
Homorodu	—	7.33	11.36	4.17	Mező-Telegd	—	10.28
Hașfaleu	—	8.01	11.51	4.47	Rév	—	11.36
Sighișoara	—	10.29	1.30	8.01	Bratca	—	12.10
Elisabetopole	—	10.39	1.37	8.21	Bucia	—	12.43
Mediașu	—	11.19	2.05	9.05	Ciucia	—	1.31
Copsa mică	—	11.54	2.25	9.45	Huidin	—	2.56
Micăsasa	—	12.12	2.36	10.02	Stana	—	3.29
Blașiu	—	12.56	—	6.20	Aghirișu	—	4.00
Crăciunelu	—	1.30	3.13	6.59	Gherbău	—	4.18
Teiușu	—	1.45	—	7.15	Nedeașu	—	4.36
Aiudă	—	2.11	3.40	7.43	Clușiu	—	10.01
Vintul de susu	—	2.55	4.01	8.29	Apahida	—	10.16
Uióra	—	3.17	—	8.55	Gherdeia	—	11.43
Cuerdeea	—	3.24	—	9.04	Uioră	—	3.41
Ghirisău	—	3.31	4.24	9.12	Vintul de susu	—	3.50
Apahida	—	4.09	4.49	10.23	Atidă	—	12.08
Clușiu	—	5.36	—	12.32	Teiușu	—	10.44
Nededu	—	5.56	5.58	12.59	Grăcinești	—	11.28
Gherbău	—	6.08	6.08	—	Blașiu	—	12.57
Aghirișu	—	6.29	—	—	Micăsasa	—	12.18
Stana	—	6.45	—	—	Copsa mică	—	12.36
Huidin	—	7.00	—	9.34	Mediașu	—	1.27
Ciuca	—	7.26	—	10.16	Elisabetopole	—	1.45
Bucia	—	7.48	7.14	11.04	Feldioara	—	2.06
Bratca	—	8.47	—	12.17	Sigisora	—	2.31
Rév	—	9.06	—	12.47	Hașfaleu	—	2.50
Mező-Telegd	—	9.26	8.22	—	Homorod	—	3.48
Fugyi-Vásárhely	—	10.01	8.48	3.08	Agostonfalva	—	4.19
Várad-Velințe	—	10.20	—	3.39	Apatia	—	4.34
Oradia-mare	—	10.37	9.13	—	Feldioara	—	6.03
P. Ladány	—	10.51	9.18	10.37	Szolnok	—	6.35
Szolnok	—	12.37	10.31	12.59	Predealu	—	7.30
Buda-pesta	—	6.00	2.10	10.05	București	—	11.35
Viena	—	6.35	2.45	10.50			
	—	3.00	8.00	6.05			

Nota: Orele de nopte sunt cele dintre linile grose.

Tipografia ALEXI, Brașov.

Pe luna fl. 100—200 de câștigătu.

Câșt